

Vedlegg

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø Berg kommune

Oversikt over vedlegg

1. Riksantikvaren: Oversikt over automatisk fredete kulturminner i Berg (52 av 78 listeførte objekter).
2. Troms fylkeskommune /fylkeskonservatoren); Kart over kulturminner på Bergsøyan (Kjøpmannsøya og Ertnøya).
3. B. Nybrått; Kart med GPS-registreringer (58) og tegning av kommandoplassen på Flatneset.
4. Kart og GPS-registreringer over forlegningen/kanonstillingene på Berg (1940).
5. Utdrag fra utkast til Kystverkets landsverneplan (2009).
6. Kart (arealplan med henvisning).
7. Kommunestyrets vedtak i sak 37/16.

Riksantikvarens registrering av kulturminner i Berg kommune, Troms fylke
Askeladden.no

78 treff

	Navn	Kulturminnetype	Vernestatus	Lokalitets ID:	Art:
R	Ytterneset	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	8999	Gravfelt
R	Lutnes	Arkeologisk minne	Uavklart	8449	Bosetning-aktivitetsområde
R	Steinfjorden	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	126020	Bosetning-aktivitetsområde
R	Elvebakken	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	18220	Bosetning-aktivitetsområde
R	Trelsjorda	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	132196	Bosetning-aktivitetsområde
R	Berg	Arkeologisk minne	Ikke fredet	89916	Annen marin lokalitet
†	Kjerkegårdsneset - Berg gamle kirkegård	Kirkested	Automatisk fredet	132182	Kirkegårdslokalitet
R	Hofsøy	Arkeologisk minne	Uavklart	18383	Funnsted
R	Gresshopen	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	18602	Bosetning-aktivitetsområde
R	Jorda	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	162234	Bosetning-aktivitetsområde
R	Berg	Arkeologisk minne	Uavklart	160666	Funnsted
R	Strandby	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	18635	Bosetning-aktivitetsområde
†	Mefjordvær gamle kirkested	Kirkested	Fredet (ulike vernetyper på enkeltminnene)	176708	Kirkested
†	Kjerregården kirkegård og gravplass	Kirkested	Uavklart	176773	Kirkested
R	Skjeivika	Arkeologisk minne	Uavklart	179196	Skipsfunn
R	Moan, Sandbakken	Arkeologisk minne	Uavklart	18644	Funnsted
R	Ersfjordstranda Løsfunn	Arkeologisk minne	Fjernet (aut. fredet)	213802	Funnsted
R	Steinfjord	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	18774	Bosetning-aktivitetsområde
R	Ertnøya, Bergsfjorden	Arkeologisk minne	Ikke fredet	218560	Historisk arkeologisk lokalitet
R	Ertnøya, Ertnøykollen, Bergsfjorden	Arkeologisk minne	Ikke fredet	218565	Krigsminnelokalitet
R	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	19203	Bosetning-aktivitetsområde

Riksantikvarens registrering av kulturminner i Berg kommune, Troms fylke
Askeladden.no

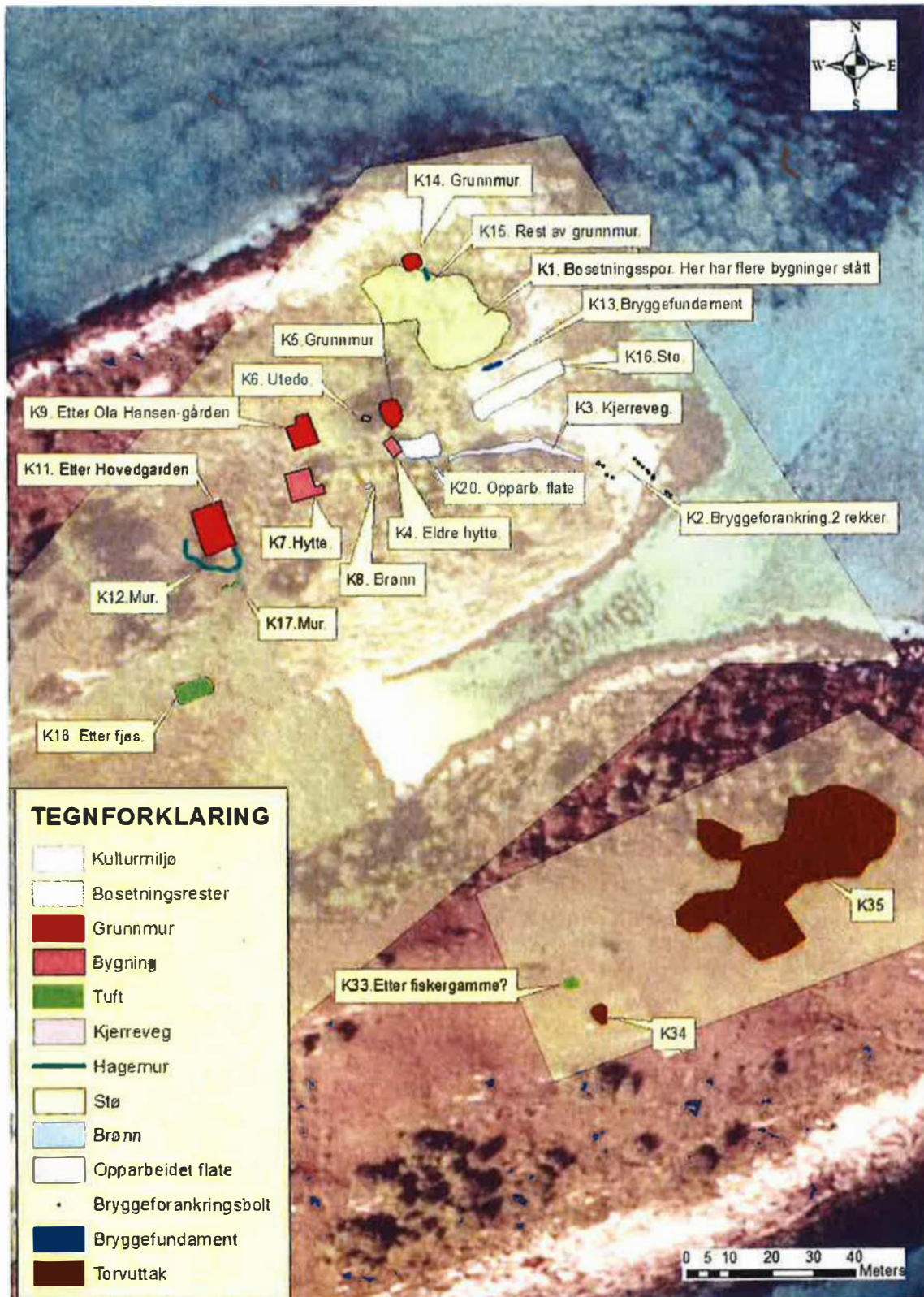
2	Storvatnet	Bebyggelse- Infrastruktur	Statlig listeført	219659	Dam/demningsanlegg
3	Elvebakken	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28407	Bosetning- aktivitetsområde
4	Grashopsneset.	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28434	Bosetning- aktivitetsområde
5	Gammelbakken Gresshopen (Mellomgård, Rydningen).	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28454	Bosetning- aktivitetsområde
6	Gammelgård	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28651	Bosetning- aktivitetsområde
7	Bakken/Naustbakkullen	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28404	Bosetning- aktivitetsområde
8	Mefjordbotn	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28251	Gravfelt
9	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28209	Bosetning- aktivitetsområde
10	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	19216	Bosetning- aktivitetsområde
11	Hamn	Arkeologisk minne	Uavklart	28419	Funnsted
12	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28771	Bosetning- aktivitetsområde
13	Finnsæter	Arkeologisk minne	Uavklart	28423	Funnsted
14	Smibakken	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	28683	Bosetning- aktivitetsområde
15	Grønnsletta (ved Brattbakken)	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	38430	Bosetning- aktivitetsområde
16	Gammelgård	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	9011	Bosetning- aktivitetsområde
17	Mårvikhaugen	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	38213	Gravminne
18	Strandby	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	8857	Bosetning- aktivitetsområde
19	Senjahopen	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	46829	Bosetning- aktivitetsområde
20	Senjahopen (v/ Fiskarheimen)	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	48243	Bosetning- aktivitetsområde
21	Kalvneset	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	47805	Bosetning- aktivitetsområde
22	Rødsandbakken	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	47979	Bosetning- aktivitetsområde
23	Bunkemyr	Arkeologisk minne	Uavklart	47975	Funnsted
24	Brattbakken	Arkeologisk minne	Uavklart	55045	Funnsted

Riksantikvarens registrering av kulturminner i Berg kommune, Troms fylke
Askeladden.no

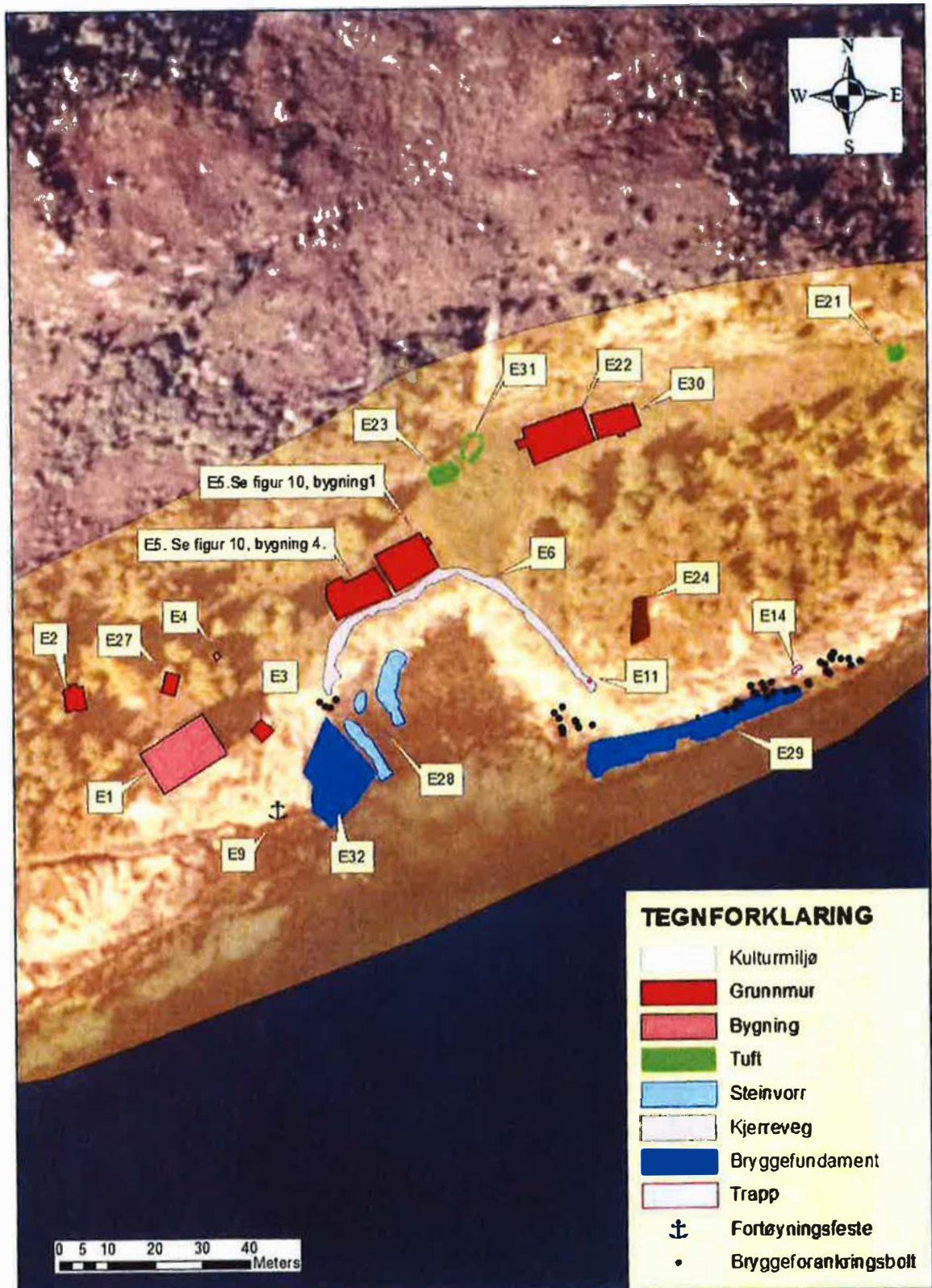
R	Mefjord	Arkeologisk minne	Uavklart	55046	Bosetning-aktivitetsområde
R	Lavoll	Arkeologisk minne	Uavklart	57697	Funnsted
R	Mefjord	Arkeologisk minne	Ikke fredet	6252	Avkreftet kulturminne
R	Gammelgården	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	57926	Bosetning-aktivitetsområde
R	Prestegården	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	58076	Bosetning-aktivitetsområde
R	Sjytoften	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	59491	Bosetning-aktivitetsområde
R	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	59434	Bosetning-aktivitetsområde
R	Stordalen	Arkeologisk minne	Uavklart	8638	Bosetning-aktivitetsområde
R	Bedehusbakken	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	63166	Bosetning-aktivitetsområde
R	Steinfjord	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	62993	Bosetning-aktivitetsområde
R	Toften	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	58103	Bosetning-aktivitetsområde
R	Elvebakken	Arkeologisk minne	Uavklart	67820	Gravminne
R	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	68508	Gravfelt
R	Senjahopen syd/ Senjahopen Nord (Haugen).	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	8864	Bosetning-aktivitetsområde
R	Hamn	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	74639	Bosetning-aktivitetsområde
R	Jorda	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	8962	Bosetning-aktivitetsområde
R	Katteberget (under Lille Bø)	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	8953	Bosetning-aktivitetsområde
R	Klubben	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	9043	Bosetning-aktivitetsområde
R	Gammelgården	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	74445	Bosetning-aktivitetsområde
R	Mefjordbotn	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	9026	Bosetning-aktivitetsområde
+	Berg kirkested	Kirkested	Ikke fredet	83875	Kirkested
+	Berg gamle kirkested	Kirkested	Uavklart	83873	Kirkested
+	Senja nikkilverk kirkested	Kirkested	Ikke fredet	85423	Kirkested

Riksantikvarens registrering av kulturminner i Berg kommune, Troms fylke
Askeladden.no

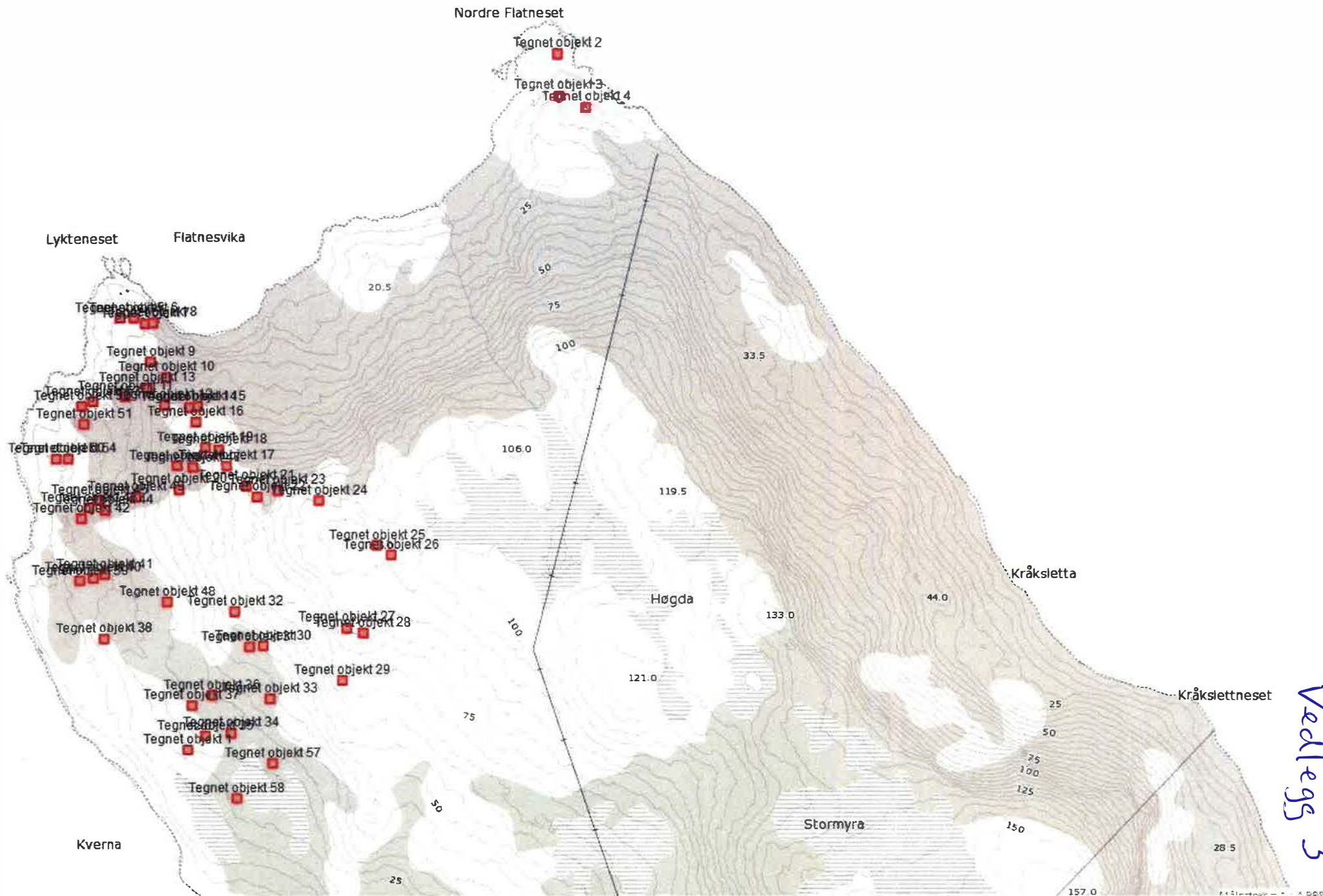
R	Storneset	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	87713	Gravfelt
R	Trelsjorda	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	87712	Bosetning-aktivitetsområde
†	Mefjordvær nye kirkested	Kirkested	Listeført kirke	84927	Kirkested
R	Strandby	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	87714	Gravfelt
R	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	97891	Båtstø-anlegg
R	Strandby	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	95029	Bosetning-aktivitetsområde
R	Mefjordvær	Arkeologisk minne	Ikke fredet	89905	Annen marin lokalitet
R	Indregård	Arkeologisk minne	Uavklart	95032	Bosetning-aktivitetsområde
R	Toften	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	9398	Bosetning-aktivitetsområde
R	Gammelgården	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	108436	Bosetning-aktivitetsområde
R	Ellevoll	Arkeologisk minne	Automatisk fredet	8592	Bosetning-aktivitetsområde

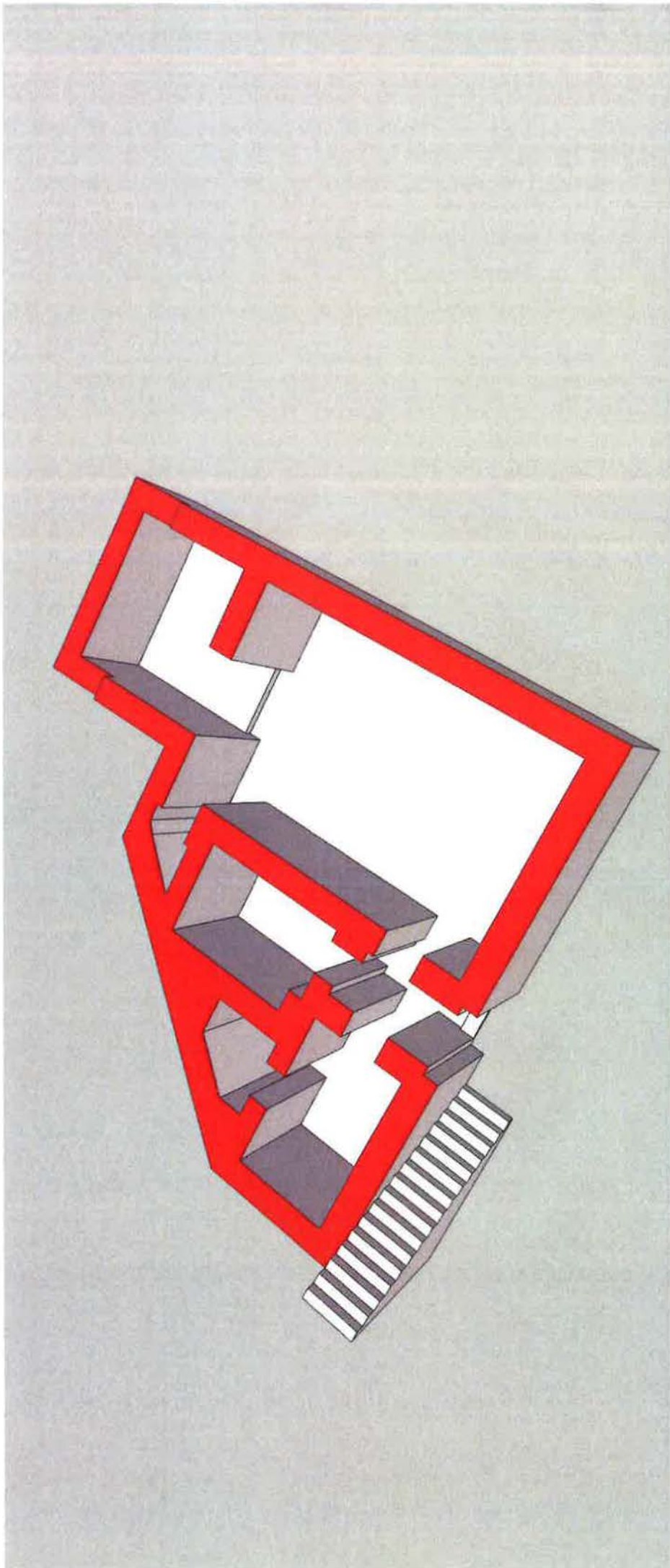
Figur 6: Kulturminner og torvuttak sentralt i fiskeværet på Kjøpmannssøya

Figur 11: Kulturminner i fiskeværet på Ertnøya

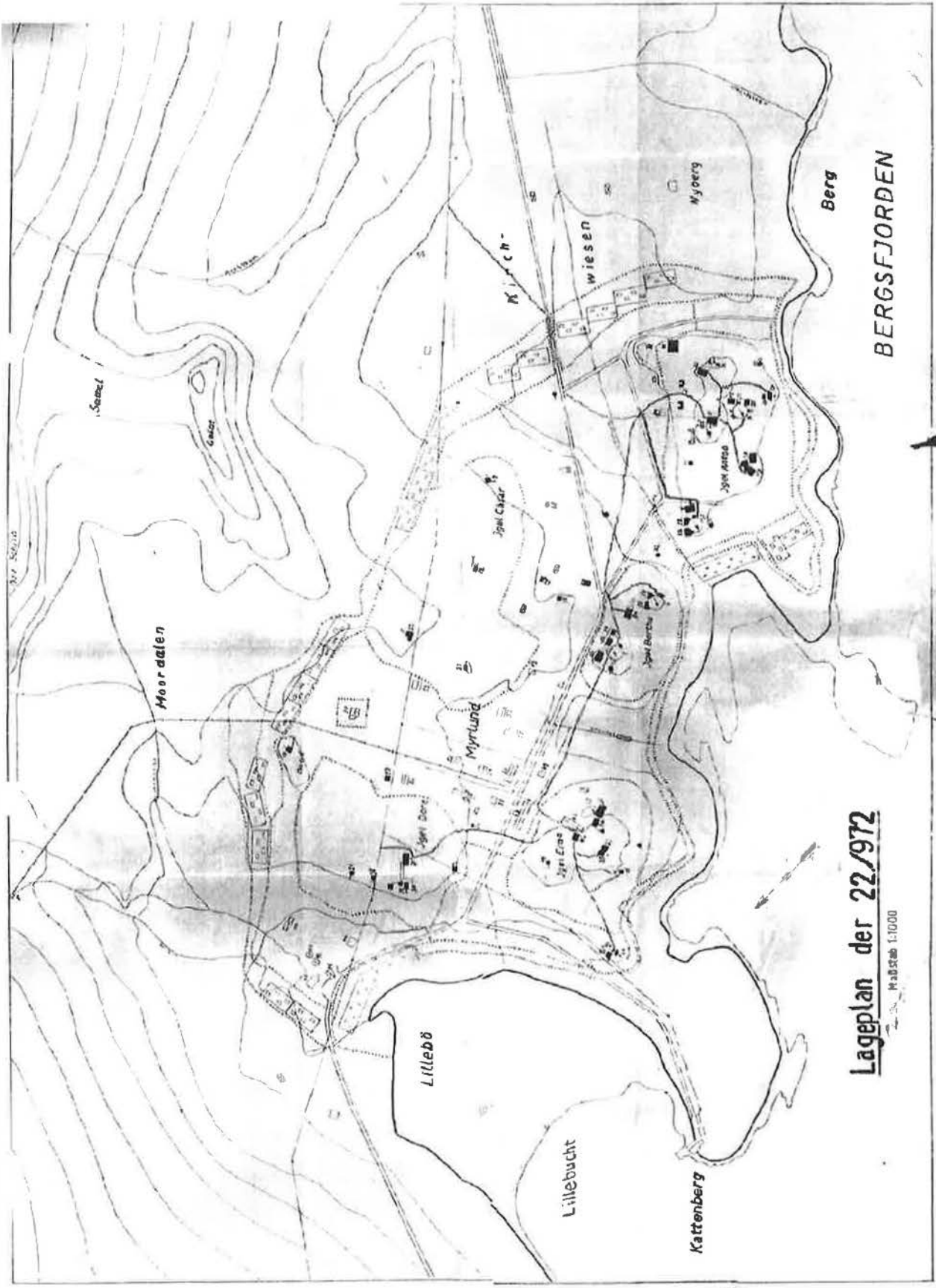

Vedlegg 3

Vedlegg 4.

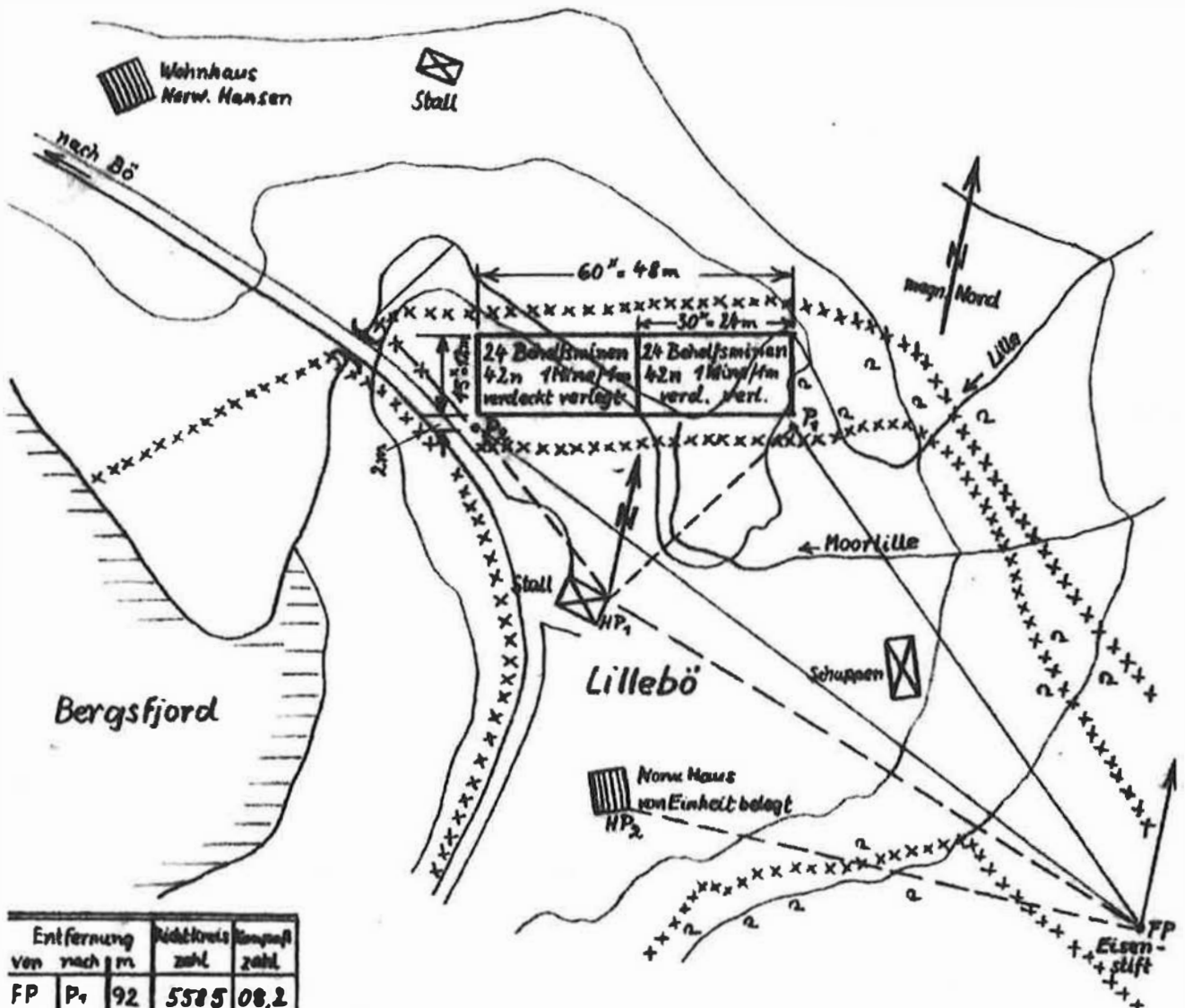
Lageplan der 22/972

Maßstab 1:1000

Minenplan für das Behelfsminenfeld

Nr. 212 - M.1:1000.

48 Gefahrs-Minen 42 (N) mit Druckzunder 35 in 2 Gruppen-Minenspalten mit je 24 Minen.
 Minen sind vertikal verlegt, 1 Mine auf 1 m.
 Gegen Hinterrückbruch nicht gesichert.
 Verlegt am 22. / H. K. Alt. Rgt. 972 Burg.
 Boden: maffe Mine mit Falten.
 Die Mine ist mit Riffkabel gemalt (ohne Klippensicherung)
 Die Nordrichtung ist magnetisch Nord.
 Zündartfertigung: 1942

Entfernung von nach		m	Richtkreis zahl	Impuls zahl
FP	P ₁	92	5585	08,2
FP	P ₂	130	5250	11,5
HP ₁	P ₁	38	0610	57,9
HP ₁	P ₂	34	5770	09,3
HP ₁	FP	96	1965	44,4
HP ₂	FP	80	1616	47,8

Verantwortlich:
 gez. Kurbroff
 Hauptmann u. Bata-Chef

Geprüft: Pl. Kp. 270
 gez. Finglar
 Oberleutnant.

Entsichert am 23.7.43
 durch Uffz. Müller 22/971
 gez. Müller Uffz.

**Kystverkets
Landsverneplan
for
maritim infrastruktur**

Senjas ytterside

Områdenr.:	6
Navn:	Senjas ytterside
Kommunenavn:	Tranøy, Torsken, Berg og Lenvik
n:	
Kommun.nr.:	1927, 1928, 1929 og 1931
Objekt/miljø:	Fiskevær, sjømerker, fyrlykter.
Opprinnelig funksjon:	Fiskevær for lokale og tilreisende fiskere.
Nåværende funksjon:	De fleste fiskeværerne er nedlagt men noen få store fiskevær er fortsatt aktive.
Vernestatus:	Hekkingen fyr er fredet. Flere landskapsvernområder vernet etter naturvernloven, også med anlegg knyttet til Kystverket.
Beliggighet:	Senja ligger helt ut i havet, sørvest i Troms fylke, ca 30 nm sørvest for Tromsø og øst for Andøya i Nordland.
Koordinater:	N 69-03.82 Ø 16-40.84 – N 69-36.79 Ø 17-51.88

Geografisk plassering

Husøya med snaut 250 innbyggere og fem minutters gangavstand til alt og alle.

Historie/bakgrunn:

Senja er Norges nest største øy, 1583 km² stor. I nord og nordvest er det åpent hav, Malangen er nærmeste nabo i nordøst, det trange Gisundet i øst skiller Senja fra fastlandet, Solbergfjorden og Vågsfjorden ligger i sør og det åpne havstykket Andfjorden i sørvest. Senja består av kommunene Berg, Tranøy, Torsken og Lenvik, sistnevnte kommune strekker seg også over på fastlandet i øst.

I vest skjærer dype fjorder inn, og bosetningen ligger for det meste konsentrert i fiskevær eller på mindre steder hvor bosetning er mulig. I vest ligger de fire tettstedene Gryllefjord med 439 innb.,

Senjahopen med 315 innb., Fjordgard med 225 innb. og Husøy med 235 innb. (alt i 2005), samt tettbebyggelsene Skaland og Torsken. I øst ligger tettstedene Silsand med 1271 innb. og Gibostad med 377 innb.

Senja er kjent for sitt varierte landskap og har blitt kalt *et Norge i miniatyr*. Yttersiden er preget av dramatiske fjell som stuper rett ned i havet, men også av idyllisk skjærgård og flotte sandstrender. Der er bosetningen for det meste konsentrert i fiskevær eller på mindre steder hvor bosetning er mulig. Høyeste punkt er Breitinden, 985 moh. På innsiden (i øst) finner man fruktbar jord og et vennlig landskap med bølgende åser og bjørkeskog. Inne i dalene ligger trivelige bygder og småbruk, mens Sør-Senja er berglendt med svaberg og furuskog.

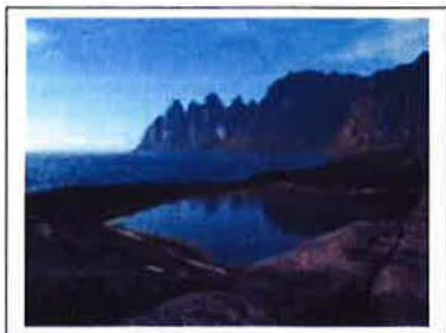
Geologien på Senja har mye interessant å by på som kan øke opplevelsen for den som skal ferdes der. Den varierer fra rullesteinsfjærer til store flyttblokker, og fra droppstein til sanddyner som er lagt opp av havet. Mange av fjellene bærer preg av å ha ligget under isen, med nunatakker som stakk opp over den.

Senja har broforbindelse med fastlandet mellom Silsand og Finnsnes. Det går riksveier langs hele sør- og østsiden, og tvers over øya til Gryllefjord og Torsken. Alle tettstedene har fergefrie veiforbindelser. Det er sommerferje mellom Andenes på Andøya og Gryllefjord.

I Mefjordvær finnes boplasser fra yngre steinalder, store fiskebedrifter holder liv i Senjahopen og Gryllefjord, mens grafittverket på Skaland er en av Norges største og siste bergverksindustrier. På den værbitte, lille Husøya har de arvet kultur fra spanjolene, og tar siesta midt på dagen.

På sørvestre del av øya ligger Ånderdalen nasjonalpark, mens flere av områdene i vest er sikret som landskapsvernområder.

Fisket har en lang historie på Senja, og er også i dag en viktig næring, men fisket er også en viktig del av den levende kystkulturen på Senja. Havnevesenet har siden siste halvdel av 1800-tallet bygget flere anlegg langs yttersiden av Senja, og fiskerihavnene har alltid vært viktig for den verdiskapingen som fisket etter torsk, sei, sild, kveite med mer fører med seg. Det er stor variasjon i anleggene som er bygd, fra de større i Husøy, Hamn i berg, Senjahopen, Skrolsvik til de mindre Senjeværene på små ansamlinger av holmer på utsiden av Senja. Flere steder er det utført utdypinger for å tilgjengeliggjøre naturhavner, samt stø og vorrer for å sikre båtene den gang disse var lette nok til å bli dratt på land.

"Ytre Senja er eit verhardt og barskt fjell-land med ein natur så vill og sundreven at det kan gå kaldt nedetter ryggen på ein som er vant med slakkere linjer og rundere former i landskapet. Mellom fjordane stikk det ut lange halvøyer med skarpe, teggete fjellryggar, sylkvasse tindar og djupe kløfter og skar. Halvøyene går over i bratte, ofte loddrette stup mot Nordishavet."
Artur Brox,
Berg og Torsken bygdebok, 1965

Kart hvor lykter (gull) og sjømerker (tilla) er markert. Området som vi ser nærmere på er hele utsiden av Senja fra Senjehesten i sørvest til Hekkingen i nordøst.

Beskrivelse:

Det er særlig fiskeværerne og naturen som gjør hele yttersida av Senja så spesiell. Hekkingen fyrstasjon, som er en av de eldste fyrstasjonene i Nord-Norge, ligger helt i utkanten av området som det fokuseres på her, men den freds fyrstasjon, sammen med et av Norges største sjømerker, Hekkingen varde, er en verdig markering som start eller sluttspunkt. Senja regnes som et av de store øyrikene i Norge, sammen med store øyer i Vesterålen og Lofoten, med et stort antall fjorder, sund og tilhørende øyer og skjær. Fiskeværerne på utsiden av Senja lå nærme de store fiskefeltene, og det var derfor nødvendig å opparbeide sikker liggehavn og havn for utskiping av fisken.

Hele området har ca 90 navigasjonsinstallasjoner med lys, et mindre antall varder og båker og et ukjent antall staker og stenger. Hekkingen fyrstasjon er fra 1859, og den eldste fyrlykta (Holmenvær fyrlykt) er fra 1892.

Det er som tidligere nevnt det store antallet fiskerihavner som gjør yttersiden av Senja interessant for Kystverkets landsverneplan. Fra sør mot nord ligger de på rekke og rad. Noen av dem vil få en liten beskrivelse i det følgende avsnittet.

Fiskerihavner, fiskevær og støer på yttersiden av Senja:

Skrålsvik ligger lengst sør på Senjehesten. Moloen ble påbegynt i 1909 og fullført i 1911.

Blyfjorden er en mindre fjord på Senjas sydvestside ved Senjehesten og Dova. I 1910 ble det oppført ei stø med dekningsmur. Dekningsmuren ble forlenget til 30 meter i 1913.

Rødsand er et fiskevær på sørsida av Selfjorden i Tranøy kommune. Fra gammelt av et fiskeriavhengig småsamfunn og i middelalderen del av Bjarkøygodset. Sjøsamisk bosetning helt fram mot slutten av 1700-tallet. Fra 1830-åra del av Torsken kommune og overført i 1964 til Tranøy kommune sammen med de nærliggende, og nå avfolka, bygdene Halvardsøya og Bunkan. Havna, med molo, ble anlagt midt på

70-tallet. Havna er i ferd med å bli oppgradert, blant annet med ei ny fiskerikai.

Steinavær ligger i Bjarkøy kommune, men tas likevel med her da de kan regnes som del av Senjaværene. Steinavær ligger i Andfjorden. Stedet hadde i vår- og sommerfiskeriene en meget heldig beliggenhet. Flere moloer, forstøtningsmurer og anlegg på land, bl.a. brønn. Stein herfra ble brukt i molo på Andenes.

Flakstadvåg ligger i Selfjorden. Flak kommer fra et gammelnorsk ord som betyr flat. Det er et flatt nes som stikker ut i havet mot de rike fiskefeltene utenfor. Også Selfjorden er kjent for godt fiske. Bak selve bygda er det store myrområder, som delvis er dyrket opp. I disse myrene er det gjort funn som flytter jernvinnenes historie i Nord-Norge 1000 år tilbake i tiden, til omkring år 200 etter Kristus. I Flakstadvåg fikk man det første anlegget for lakseoppdrett i Troms, og anlegget og slakteriet er største arbeidsplassen i bygda. Flakstadvåg er den sørligste grunnkretsen i Torsken kommune, og omfatter hele nordsiden av Selfjorden, samt Leikvika, Leikneset og øygruppa Svellingan. Alle grunnkretsens rundt 40 innbyggere bor i selve bygda Flakstadvåg. Bygda har en fin molo med allmenningskai.

De såkalte *Senjaværene* er en rekke mindre vær og landingsplasser på den ca. 5 mil lange kyststrekning mellom Senjehesten og Teisten på Senjas vestsida. Kontoen "*Senjaværene*", omfatter havnearbeiderne i *Ørjakjeilen*, *Svellingen*, *Langværene*, *Korsvik*, *Barbogen*, *Grunnfames*, stengning av Innerholmskjeilen i *Holmenvær* og støanlegget i *Ersfjord*.

Holmenvær var det største fiskevær i Troms i en periode på 1800-tallet og et av de største i landet. Opptil 1200 fiskere lå i buer og gammer her ute på denne tida. Det kunne ligge opptil 20 kjøpefartøyer samtidig i havna.

Gryllefjord er et viktig fiskevær og ligger innenfor Svendsgrunnen og Malanggrunnen. Stedet har de siste årene opplevd en sterk befolkningsnedgang. Hovedgrunnen til fraflyttingen er at stedet lever av fiske og at nedgangen i antall båter er markant

Hamn i Senja ligger på Senjas utsida, ca 1 mil øst for Teisteneset og 7 km nord for Gryllefjord. Stedet hadde sin største betydning som rovvær for fisket på Svendsgrunnen. I 1902 var belegget 20 store båter med 5 manns besetning. Hamn danner tilfluktssted for de forbifarende farkoster, da det på strekningen fra dette sted og nordover langs hele Senjas utsida ikke finnes noen sikker havn. Til forbedring av vannforholdene er det for konto "Fiskeværs vannforsyning" anlagt en vannledning ned til havna. Dette er et godt eksempel på en molo som er harmonisk tilpasset en naturlig havn. Den gamle, pent oppmurte og meget solide moloen har stått uten skader i mer enn 100 år, og er et fint eksempel på datidens byggemåte. Moloen i Hamn er bygget i årene 1905-06. Siden er det ikke utført større havnearbeider i Hamn. Moloen har derfor stor grad av autenticitet. For tettstedet Hamn i Berg har den utvilsomt også stor identitetsverdi. Havna er også et tydelig eksempel på hvordan næringsaktiviteter endres med tiden. Fra å være et gammelt handelssted med en aktiv fiskerihavn, er det nå tilnærmet slutt på fiske som næring, det er kun noen oppdrettsanlegg i nærheten. Den største næringsaktivitet som drives i dag er turisme, med et stort rovbuanlegg, samt bevertningssted.

Bøvær ligger på nordsida av Bergsfjorden på yttersida av Senja. *Kråkeslottet* på Bøvær er et gammelt fiskebruk fra 1900. Huset står på pæler i havet så langt ut mot horisonten som det er mulig å komme. Det var rikt vårfiske etter taretorsk på de mange skallene rett utenfor. Fiskebruket ble nedlagt ca 1960 og sto så til forfalls i mer enn ti år, da det ble ombygd til å bli stedets kulturhus.

Ersfjord er et lite fiskevær på utsida av Senja, ved bunnen av Ersfjorden. Fra stedet ble det drevet et godt fiske, og det hadde betydning som nødhavn for båter fra de omliggende fiskevær, som Berg og Mefjordvær. Om vinteren kunne det, før støa ble bygd, ikke drives fiske på grunn av de vanskelige landingsforholdene. Disse forholdene ble bedre etter at det i 1904-06 ble anlagt ei dekket stø i havna.

Mefjordvær ligger på nordsida av kommunen, så vidt skjermet av en knaus ytterst i Mefjorden. I dag er det et sted med lite næringsvirksomhet, da det aller meste er flyttet til Senjahopen, men en plass med mange og rike spor etter fordums bosetting og aktivitet. Det er på Toften og Bedehusbakken at en finner de tidligste bevarte hustuftene her. Dateringer som er

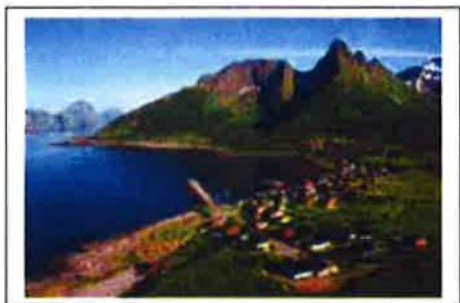
gjort, viser at disse to boplassene - sammen med en boplass ved Kjerrgården - var i bruk gjennom hele yngre steinalder; sannsynligvis samtidig. Ut fra tuftene minner de mye om samiske gammer.

I de tre tusen årene som følger etter yngre steinalder, finner en ikke sikre tegn etter bosetting. I middelalderen derimot, fra om lag år 1000 til 1500, er sporene etter mennesker mange. Nå er det et helt annet samfunn; et samfunn underlagt en felles konge- og kirkemakt, men som også viser sin egenart og nordnorske tilhørighet, og som ikke minst er blitt et fiskevær. Mefjordvær er utrosplass for tilreisende fiskere fra hele regionen.

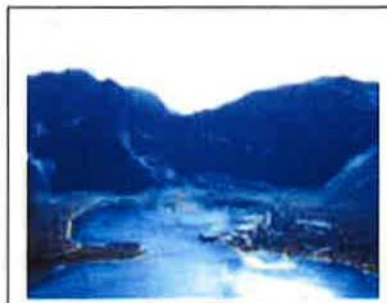
Det er ofte knyttet kraftige oppgangs- og nedgangstider til fiskeriene, og rundt 1740 skal plassen etter sigende ha vært øde. Ca. 1750 tok virksomheten seg opp igjen, og rundt århundreskiftet opplevde Mefjordvær en blomstringstid som en kanskje må tilbake til middel- eller steinalderen for å finne maken til. Mefjordvær var blitt et sted som folk søkte til fra nær og fjern, og var en tid det nest største fiskeværet i amtet (fylket) - mellom 700-1000 mann og 230 båter på det meste. I dag står ingen fiskebruk fra glanstiden igjen. Men støene med vorrene - om enn noe stormherjet - "gjenskaper" likevel noe av bebyggelsen og aktiviteten som var her på den tiden.

Stedet var tett bebygd og var et viktig fiskevær; det hadde en heldig beliggenhet både for vinterfisket i Mefjorden, for bankfisket på Eggen, Svendsgrunnen og Malanggrunnen.

Mefjordvær lå imidlertid åpent og ubeskyttet mot havet for storm og sjøgang fra nordvest til nordøst. I 1886-87 ble det derfor foretatt anlegging og opprenskning av støer.

Mefjordvær med molo til beskyttelse for innenforliggende støer.

Den moderne fiskerihavnen Senjahopen.

Senjahopen (tidligere bare kalt Hopen) er et tettsted i Berg kommune nord på Senja, ca. 4 km. innenfor fiskeværet Mefjordvær, og er det viktigste fiskeværet på Senja. Sammen med nabobygda Mefjordvær, fikk Senjahopen veiforbindelse med kommunesenteret Skaland, da Geitskartunnelen åpnet i august 2004, noe som kortet ned reisestrekningen med hele 95 km.

Ved Hopen er det et større basseng som danner sikker havn. Havna er noe utsatt for kastevind, da den ligger inne i ei gryte (sekkedal). Den fryser av og til delvis til. Havna var skilt fra havet ved en grunn banke tvers over innløpet, så det bare var ved høyvann at det var mulig å komme inn med båt.

Det ble derfor i perioden 1886-89 foretatt oppmudring av ei renne inn i havna.

I dag er Senjahopen ei moderne havn, med gode havnefasiliteter.

Fjordgård er ei lita fiskebygd på vestsiden av Ørnfjorden, som er en forlengelse av Øyfjorden. Bygda ligger innenfor øyesyn, rett over fjorden fra Husøy. Fjordgård er omringet av høye og bratte fjell og er den eneste bygda på Senja som har veiforbindelse året rundt gjennom tunneler.

Husøy er ei vel 1 kilometer lang og 500 meter bred øy på nordsiden av Senja. Øya er forbundet med omverdenen med en 300 meter lang molo og vei. Folk flyttet til øya rundt 1950, og de omkring 200 menneskene som bor der i dag er nesten like avhengig av fiske som man var for 50 år siden.

Bebyggelsen er tett og husene står nesten vegg i vegg, noe som skaper en stor felleskapsfølelse - som kanskje trengs i et klima som til tider kan være så tøft at hustakene er bardunert til bakken! Alt er så nære på Husøy; butikken, fiskebruket, skolen, kafeen, alt ligger innenfor en 5 minutters gåtur, uansett hvor en måtte befinne seg på øya.

Sjømerker på Senjas utside:

Varde	Leiskjær, 2 varde vest for Skrolsvik
Båke	Tægen båke, vest for Skrolsvik
Varde	Skrolsvik varde, med lanterne, vest for Skrolsvik
Båke	Olvikskjæret båke og lanterne, nordvest for Skrolsvik
Båke	Skjellvikneset båke, nordvest for Skrolsvik
Varde	Kverna varde, i Steinavær
Varde	Littlebur varde, i Steinavær
Varde	Stene varde, nord for Steinavær.
Varde	Lomsnesøyra varde, sør for Flakstad
Varde	Holmenvær varde
Varde	Kobbkjær varde, øst for Hamn i Berg
Båke	Leikampen båke, nord for Bøvær
Varde	Hekkingen varde
Varde	Svartskjær varde

Brønnanlegg: Steinavær, Møfjordvær i Berg,

I tillegg er det et stort antall jernstenger, av ulik alder og utseende.

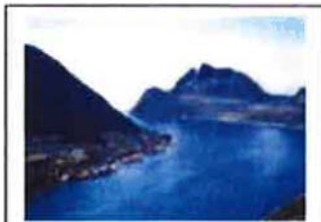
Begrunnelse / Formål:

Fiskeværerne på utsiden av Senja har stor kulturhistorisk verdi også i nasjonal målestokk. Særlig det store antallet fiskevær, variasjonen av beliggenhet; øde fiskevær langt til havs og skjerna fiskerihavner på selve Senja, samt variasjonen i typer anlegg gjør dette området særlig verdifullt. Mange av fiskeværerne er fraflyttet, men de står som autentiske minnesmerker om en svunnet tid hvor fiskefartøyene ble drevet fram av årer og seil. Andre fiskevær/kystsamfunn har vist at de fremdeles er levedyktige, men i stor grad avhengige av Kystverkets infrastruktur.

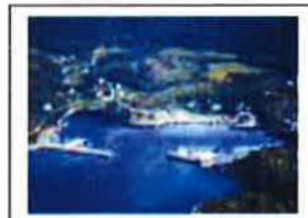
Når det gjelder enkeltobjekter innenfor det foreslåtte verneområdet Senjas utside, er det foreslått vern av Hekkingen varde, som ligger på toppen av øya med samme navn. På nordsiden av øya ligger det fredede Hekkingen fyr.

Hekkingen fyrstasjon helt nord på Senja.

Gryllefjord, teltsted på utsiden av Senja.

Skrolsvik med moloer, allmenningskai, fiskemottak og bebyggelse.

Steinavær med Senja i bakgrunnen. Eksempel på de såkalte Senjeværene utenfor Senja.

Det var god stein i Steinavær, og det ble hentet stein herfra til bygging av moloer i blant annet Andenes

Brønn på Steinavær. Vann var ofte vanskelig tilgjengelig, og vannanlegg/brønner ble derfor ofte bygget i samband med havneanleggene.

Karthenvising

(Endelig temakart utarbeides etter at høring/ettersyn er gjennomført)

1) Hensynssoner (H 570).

Følgende tiltak og områder foreslås som hensynssoner i kommuneplanen etter pbl § 11-8 bokstav c)

1. Gruve- og industriområdet knyttet til Senjen Nikkelverk.
2. Gruve- og industriområdet knyttet til Skaland Grafittverk (nå: Skaland Graphite).
3. Tekniske kulturminner i tilknytning til tidligere Bergsbotn kraftverk (Demning ved Roallsvann og fundament etter kraftstasjonen m.m.).
4. Spor etter samisk bosetting i Sør-Heggedalen/ Tromdalen (Åneheimen, Heggeli og Solli) og andre samiske tiltak.
5. Kulturminner knyttet til maritim infrastruktur som særlig ble utviklet på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet: a) Moloen på Bøvær, c) støene i Mefjordvær samt c) seilingsmerkene langs farledene.
6. Områder som inneholder automatisk fredete kulturminner, herunder kirker og kirkegårder (se kart i Askeladden (Riksantikvaren)).
7. Krigsminneområder på a) Flatnes og b) Berg (fra 2.verdenskrig).

2) Båndlegging (H 730).

Følgende kulturminner og kulturmiljø foreslås vurdert for fredning og båndlegges for dette etter pbl § 11-8, bokstav d) i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller kulturminneloven:

1. Demningen med Storvann (Hamn)
2. Kulturmiljøene på a) Kjøpmannsøya og b) Ertnøy.
3. Moloen i Hamn
4. Støanlegget i Ersfjord
5. Støvorrene i Senjahopen
6. Samisk boligbygg på Nyheim (ca 1910)
7. Kirkeparken/ Byste av Ingrid Bjerkås, Norges første kvinnelig prest ordinert for virke i den norske kirke

3) Hensynssoner i reguleringsplaner.

Forslag til områder der reguleringsplaner kan sies å være særlig aktuelle for å ivareta kulturminner gjennom reguleringsbestemmelser og bruk av hensynssoner, er:

1. Sentrumsplanen for Skaland, herunder Pila
2. Havneplanen for Senjahopen, herunder Gammelgården
3. Verket (Nikkelverket)
4. Bøvær, spesielt i tilknytning til Sjøholmen m.m. (parkering og rekonstruksjon av bumiljøer).

UTKAST TIL KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNER - HØRING OG
ETTERSYNVår ref.
13/114-63/BAArkivkode
C58

Deres ref.

Dato
03.10.2016

Kommunestyret behandlet i møte 29.09.2016 sak 37/16. Følgende vedtak ble fattet:

1. Kommunestyret viser til framlagt kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø: *På sporet av kommunens framtidige utvikling.*
2. Planen er en kommunedelplan og vedtas i medhold av plan- og bygningsloven § 11-15.
3. Kommunestyret forutsetter at planens handlingsprogram rulleres årlig i tilknytning til arbeidet med budsjett og økonomiplan.
4. **Følgende tiltak og områder vurderes avsatt som hensynssoner i kommuneplanen etter pbl § 11-8 bokstav c)**
 - Gruve- og industriområdet knyttet til Senjen Nikkelverk.
 - Gruve- og industriområdet knyttet til Skaland Grafitverk (nå: Skaland Graphite).
 - Tekniske kulturminner i tilknytning til tidligere Bergsbotn kraftverk (Demning ved Roallsvann og fundament etter kraftstasjonen m.m.).
 - Spor etter samisk bosetting i Sør-Heggedalen/ Tromdalen (Åneheimen, Heggeli og Solli) og andre samiske tiltak.
 - Kulturminner knyttet til maritim infrastruktur som særlig ble utviklet på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet: Moloen på Bøvær, støene og tverrvorren i Mefjordvær samt seilingsmerkene langs farledene.
 - Områder som inneholder automatisk fredete kulturminner, herunder kirker og kirkegårder.
 - Krigsminneområder på Flatnes og Berg (fra 2.verdenskrig).

5. Følgende kulturminner og kulturmiljø foreslås vurdert for fredning og båndlegges for dette etter pbl § 11-8, bokstav d) i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller kulturminneloven:

- Demningen med Stolvann (Hamn)
- Kulturmiljøene på Kjøpmannsøya og Ertnøy.
- Moloen i Hamn
- Støanlegget i Ersfjord
- Støvorrene i Senjahopen
- Samisk boligbygg på Nyheim (ca 1910)
- Byste av Ingrid Bjerkås, Norges første kvinnelig prest ordinert for virke i den norske kirke

Med vennlig hilsen
Berg kommune

Bjørn Abelsen
saksbehandler teknisk avdeling